

Rize, Trabzon ve Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde Görev Yapan Antrenörlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi

Emre KAVASOĞLU¹, Cengiz BAYRAKTAR²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 02.05.2023
Kabul Tarihi: 19.09.2023
Online Yayın Tarihi:
20.09.2023

Anahtar Kelimeler:

Sporcu, Antrenör,
Tükenmişlik.

DOI:

10.55238/seder.1291076

Amaç: Bu araştırmanın amacı; Rize, Trabzon ve Artvin illerindeki Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çatısı altında görev yapan antrenörlerin, çeşitli değişkenlere göre mesleki tükenmişlik düzeylerini belirlemektir. **Gereç ve Yöntem:** Araştırmanın evrenini Rize, Trabzon ve Artvin Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında çalışan 175 antrenör oluştururken, araştırmanın örneklemini 134 antrenör oluşturmuştur. Araştırmada veriler; antrenörlere kişisel bilgi formu ve mesleki tükenmişlik ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşan anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 26.0 paket programı aracılığı ile analiz edildi. Verilerin normallik dağılımı göz önünde bulundurularak analizlerde; T-Testi, Mann-Whitney-U, Tek Yönlü Anova, Kruskal Wallis-H ve Tukey's HSD/Tamhane testleri uygulandı. Veriler $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde sınıandı. **Bulgular:** Araştırma bulgularına göre daha yüksek yaşa sahip olan antrenörlerin duygusal tükenme düzeyleri, daha düşük yaşa sahip olan antrenörlere göre yüksek bulundu. Eğitim düzeyi orta öğretim ve lise olan antrenörlerin, eğitim durumu lisans olan antrenörlere göre daha fazla duyarsızlaşma yaşadıkları görüldü. Hizmet yılı nispeten daha yüksek olan antrenörlerin duygusal tükenme düzeyleri daha yüksek bulundu. Benzer şekilde, 11 yıl ve üzeri çalışan antrenörlerin, 1-5 ve 6-10 yıl çalışan antrenörlere göre daha fazla duyarsızlaştıkları görüldü. Milli olan antrenörlerin millî olmayan antrenörlere göre daha fazla duyarsızlaşma yaşadıkları saptandı. Çalışma süreleri daha yüksek olan antrenörlerin kişisel başarı hissi daha yüksek bulundu. **Sonuç:** Araştırma bulgularından hareketle; deneyimli antrenörlerin daha çok tükenmişlik yaşamaları bu deneyimlerin etkili bir biçimde sporculara aktarılmasını olumsuz etkileyecektir. Ayrıca düşük eğitim düzeyi duyarsızlaşmayı beraberinde getirdiğinden, bir eğitimci olan antrenörlerin duyarsızlaşma yaşaması sporcuları da olumsuz etkileyecektir. Son olarak, spor yeteneğe bağlı olsa dahi, sıkı çalışmanın başarıyı getirdiği ve başarının da tükenmişlik duygusunu azalttığı söylenebilir.

Examination of the Burnout Levels of the Trainers Working in the Provincial Directorate of Youth and Sports in Rize, Trabzon and Artvin

Abstract

Article Info

Received: 02.05.2023
Accepted: 19.09.2023
Online Published:
20.09.2023

Keywords:

Athlete, Trainer, Burnout.

Aim: The aim of this research; The aim of this study is to determine the professional burnout levels of the trainers working under the roof of Provincial Directorate of Youth and Sports in Rize, Trabzon and Artvin provinces according to various variables. **Method:** The population of the research consisted of 175 trainers working in the central and provincial organizations of the General Directorate of Sports Services in Rize, Trabzon and Artvin, while the sample of the research consisted of 134 trainers. In the research, the data were collected by applying a questionnaire consisting of two parts: a personal information form and an occupational burnout scale to the coaches. The data of the research were analyzed with the SPSS 26.0 package program. Considering the normality distribution of the data, in the analyzes; T-Test, Mann-Whitney-U, One Way Anova, Kruskal Wallis-H and Tukey's HSD/Tamhane tests were applied. Data were tested at $\alpha=0.05$ significance level. **Results:** According to the research findings, the emotional exhaustion levels of the coaches with a higher age were found to be higher than the coaches with a lower age. It was observed that the coaches with secondary education and high school education experienced more depersonalization than the coaches with undergraduate education. The emotional exhaustion levels of the coaches with relatively longer years of service were found to be higher. Similarly, it was seen that the coaches who worked for 11 years or more became more desensitized than the coaches who worked for 1-5 and 6-10 years. It was determined that national coaches experienced more depersonalization than non-national coaches. Coaches with longer working hours were found to have a higher sense of personal accomplishment. **Conclusion:** Based on the research findings, the fact that experienced coaches experience more burnout will negatively affect the effective transfer of these experiences to athletes. In addition, since a low level of education leads to desensitization, the desensitization of coaches who are educators will also negatively affect athletes. Finally, even if sports depends on talent, it can be said that hard work brings success and success reduces the feeling of burnout.

¹Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Rize/Türkiye, kavasoglu@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-3442-7291

²Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rize/Türkiye, cengiz.bayraktar@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4518-3715

*Bu makale "Rize, Trabzon ve Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde Görev Yapan Antrenörlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışmasından türetilmiştir.

Giriş

Gelişen ekonomik şartlar, aşırı kentleşme ve sanayileşmenin hızla çoğalması sonucunda insanların daha fazla boş zamana ihtiyaç duyması ve hareketsizliğin doğurduğu sağlık problemleri nedeniyle her geçen gün önem kazanan sportif etkinlikler; ekseriyetle profesyonel bir hedef uğruna yapılsa da sağlık ve yaşam kalitesini arttırmayı amaçlayan rekreatif egzersizleri de kapsamaktadır (Koruç ve Bayar, 2004). Modern çağda spor, tüm ülkelerde ortak bir değer kazanmış, ulusların toplumsal hayatına nüfuz etmiş ve toplumsal yapıya uygun olarak şekillenmiş bir olgudur (Bayraktar, 2003). Tanımından da anlaşılacağı gibi sporun insanların hayatlarında sıradan bir aktivite olmanın ötesinde birçok işlevi bulunmaktadır (Özdemir ve Güner, 2021).

Spor bireyler için bir aktiviteden öte olduğundan içerisinde bir çok duygu durumunu barındırır. Bireylerin yaptıkları spor ile ilgili yaşadıkları duygu durumlarından biri de “tükenmişlik” olarak karşımıza çıkmaktadır. Tükenmişlik, Green tarafından “ileri derecede yorgunluk, kişinin öfke kalıbından çıkamayıp hedeflerini ve hayallerini yitirmesi” olarak tanımlanmıştır. Tükenmişlik; zihin ve vücudun maruz kaldığı bir erozyon olarak görülmektedir (Kalkavan ve Özdemir, 2022). Ayrıca tükenmişlik, kişiyi meslekte soğuma, bunalıma girme, yoğun stres altında hissetme gibi durumlarla karşı karşıya bırakır (Maslach, Schaufeli, Leiter, 2001; Ergin, Çakır ve Işık, 2023).

Spor içerisindeki meslek gruplarına bakıldığında, tükenmişlik duygusunu en çok yaşayabilecek gruplardan birinin antrenörler olduğunu söyleyebiliriz. Antrenörlük, sporunun sportif başarısında, iyi alışkanlıklar edinmesinde, küçük yaşta sporcuların kişilik özelliklerinin şekillenmesinde mühim pay sahibi mesleklerdendir. Antrenörlerin bir diğer mühim özelliği de sporcularıyla antrenmanlarda uzun vakitler geçirmeleri, sportif yarışmalara katılmak için uzun süren yolculuklar yapmaları yani bir mesai kavramı olmadan çalışmalarınıdır. Bu denli bir aktiflik, antrenörlerin sporcularını pek çok yönden tanımalarına olanak sağlar. Sporcusunun artılarını ve eksilerini iyi analiz eden bir antrenör, zamanında ve doğru bir strateji ile onların pek çok yönden gelişmesine destek olacaktır. Tüm bu süreçler, antrenörün duygusal bir emek harcamasıyla meydana gelir. Antrenörler, bu süreçlerde zaman geçtikçe birtakım mental zorluklar yaşayabilir. Sürece bağlı ortaya çıkan mental zorluklardan birisi de antrenörlerin tükenmişlik yaşama olasılığıdır (Güllü ve Şahin, 2019). Bu doğrultuda araştırmamızın amacı; Rize, Trabzon ve Artvin illerindeki Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çatısı altında görev yapan antrenörlerin, çeşitli değişkenlere göre mesleki tükenmişlik düzeylerini belirlemektir.

Günümüzde spor eğitiminin temel taşı olarak nitelendirilen antrenörlerin, daha iyi hizmet vermesi, Türk sporunun daha ileri bir noktaya taşınmasına olanak sağlayabilir. Antrenörlerin, çalışma verimini düşüren tükenmişlik sendromunu azaltan veya tamamen ortadan kaldıran faaliyetlerde bulunması gerekebilir. Bu araştırmayla edinilen bilgi ve verilerle, tespit edilen bulgu ve yorumlamalarla Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde çalışan antrenörlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin sebepleri belirlenecek, tükenmişliği önleyici tedbirlerin alınmasına yönelik bilgiler verilecektir. Bu bilgiler ışığında, antrenörlerin ruhsal sağlığını ve motivasyonunu koruyabileceği, bunun sonucunda da daha verimli bir spor eğitimi verebileceği düşünülmektedir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada geçmişte veya şu anda mevcut bir olay var olduğu şekliyle betimleyen (İslamoğlu ve Alınacı, 2019), nicel araştırma yaklaşımları kapsamında tarama modelinden faydalanılmıştır

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Rize, Trabzon ve Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyelerinde görev yapan toplam 175 antrenör oluşturmaktadır. Bu çalışmada tam sayım yöntemi kullanılmıştır, bu kapsamda çalışmaya gönüllü olarak katılan 134 (%76) antrenör araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırma Tekniği ve Protokol

Araştırmanın uygulanması aşamasında öncelikli olarak etik kurallar çerçevesinde kişi ve kurumlardan gerekli izinler alınmıştır. Bu kapsamda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan 31.07.2019 tarihli ve 40465587-050.01.04-189 sayılı etik kurul raporu alınmıştır. Tam sayım yöntemi çerçevesinde belirlenen illerdeki antrenörlere araştırmanın amacı ve önemi anlatılarak yüz yüze uygulama yapılmıştır. Anketlerin uygulama aşamasından önce pilot uygulama ile 15 antrenöre anket doldurtulmuş ve yaklaşık 7-8 dakikada anketlerin doldurulabileceği saptanmış ve antrenörler bu hususta bilgilendirilmiştir. Ayrıca, antrenörlere çalışmanın anonim bir şekilde yürütüleceği ve iş ile alakalı tutumlarının inceleneceği, bu nedenle anketlerin doldurulması sürecinde hassas davranmalarının gerektiği, tüm bunların ölçümlerin geçerlilik ve güvenilirliği açısından önemli olduğu aktarılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgileri içeren kişisel bilgi formu ve tükenmişlik düzeyinin ölçülmesinde Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MBI) kullanılmıştır.

Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MBI)

Bu çalışmada, Maslach ve Jakson (1986) tarafından geliştirilen Maslach Burnout Inventory (MBI) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Ergin (1993) tarafından yapılmıştır. Ölçek, gönüllülere birer birer ya da toplu şekilde uygulanabilir ancak kimi maddelerin hassas niteliklerinden ötürü anonim olarak uygulanması elzemdir. Ek olarak, katılımcılara ölçeğin tükenmişlik hakkında olduğu söylenmemeli, bunun yerine iş ile ilgili davranışların ölçüldüğü bir araştırma olduğu ifade edilmelidir. Uygulama esnasında, gönüllülerin amiri konumunda olan herhangi bir kimsenin yanıtla ulaşamayacağı hususunda güven inşa edilmelidir. Puanlama, ölçeğin her alt boyutu için ayrı ayrı uygulanmalıdır. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutları olumsuz, kişisel başarı boyutu olumlu ifadelerden oluşmaktadır. Eğer istenirse, bu boyutlardan edinilen puanlar için bazı ayıracılar konularak “düşük, orta, yüksek” şeklinde bir gruplama yöntemi kullanılabilir (Ergin, 1996). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması esnasında, orijinal formunda olan 7 basamaklı yanıtların Türk kültürü ile uyumsuz olduğu saptanmış ve basamak sayısı 5'e indirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı, duygusal tükenme .83, duyarsızlaşma .65 ve kişisel başarı .72' dir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada toplanan verilerin dzenlenilmesi ve grafiklerin yapılmasında MS Office Word (2016) ve MS Office Excel (2016) yazılımları kullanılmış, istatistik testler ise SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 26 yazılımı aracılığıyla analiz edilmiştir. Antrenörlerin sosyo-demografik özellikleri ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin tespiti için tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma) kullanıldı. Verilerin analizine geçmeden önce verilere normallik testi uygulandı. Normallik test sonuçları göz önünde bulundurularak ikili karşılaştırmalarda parametrik dağılıma sahip veriler için bağımsız iki grup t-testi, non-parametrik veriler için ise Mann-Whitney-U testi uygulandı. Bu duruma karşı 3 ve üzeri grup karşılaştırmalarında parametrik verilere tek yönlü Anova, non-parametrik verilere ise Kruskal Wallis-H testi uygulandı. Ayrıca anlamlı bulunan gruplar arasındaki farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Post Hoc testler olarak Tukey's HSD/Tamhane testleri uygulandı. Veriler $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde sınıandı.

Bulgular

Tablo 1. Antrenörlerin duyarsızlaşma ve duygusal tükenme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U-testi sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	P
Duyarsızlaşma	Kadın	43	62,88	2704	1758	0,337
	Erkek	91	69,68	6341		
Duygusal Tükenme	Kadın	43	72,52	3118,50	1740	0,302
	Erkek	91	65,13	5926,50		

*p<0.05

Antrenörlerin cinsiyetlerine göre duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann Whitney U testi uygulandı. Antrenörlerin cinsiyetlerine göre duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görüldü ($Z_{0.05}; 1,758; p>0.05; Z_{0.05}; 1,740; p>0.05$).

Tablo 2. Antrenörlerin kişisel başarı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Ort.	SS	T	P
Kişisel Başarı	Erkek	91	23,82	5,30	-1,680	0,096
	Kadın	43	25,06	3,21		

*p<0.05

Antrenörlerin cinsiyetlerine bağlı olarak kişisel başarı alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız örneklem T testi uygulandı. Test sonuçları, antrenörlerin cinsiyetlerine göre kişisel başarı alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını gösterdi ($t_{.05}(132); -1.680; p>0.05$).

Tablo 3. Antrenörlerin yaşlarına göre mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyutları Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	Sıra Ort.	X ₂	Df	P	Fark
Duyarsızlaşma	25-30 Yaş	69	61,99	3,275	2	0,194	
	31-36 Yaş	37	70,99				
	37 Yaş ve Üzeri	28	76,46				
Duygusal Tükenme	25-30 Yaş	69	58,88	7,980	2	0,018	3>1
	31-36 Yaş	37	72,59				
	37 Yaş ve Üzeri	28	82,02				

*p<0.05

Antrenörlerin yaşlarına göre mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis testi uygulandı. Antrenörlerin yaşlarına göre duygusal tükenme alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görüldü ($X_2(2)=7.980$; $p<0.05$). Duygusal tükenme alt boyutunda gruplar arası farklılaşmanın kaynağının tespiti için yapılan 2. Seviye Bonferroni test sonuçlarına göre, 37 yaş ve üzeri antrenörlerin sıra ortalamalarının 25-30 yaş antrenörlere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Tablo 4. Antrenörlerin yaşlarına göre kişisel başarı alt boyutu One-Way Anova test sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort.	SS	F	P
Kişisel Başarı	25-30 Yaş	69	23,73	5,48	1,527	0,221
	31-36 Yaş	37	25,37	3,68		
	37 Yaş ve Üzeri	28	23,89	3,87		

* $p<0.05$

Antrenörlerin yaşlarına göre kişisel başarı alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Tek Yönlü Anova testi uygulandı. Test sonuçları antrenörlerin yaşlarına göre kişisel başarı alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını gösterdi ($F_{2,131}$; 1.527; $p>0.05$).

Tablo 5. Antrenörlerin kişisel başarı ve duygusal tükenme düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre One-Way Anova testi sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	N	Ort.	SS	F	P
Duygusal Tükenme	Ortaöğretim-Lise	17	14,47	6,05	2,776	0,066
	Lisans	104	11,47	6,02		
	Yüksek Lisans	13	14,30	5,67		
Kişisel Başarı	Ortaöğretim-Lise	17	25,64	4,31	0,875	0,419
	Lisans	104	24,00	4,93		
	Yüksek Lisans	13	24,15	3,69		

* $p<0.05$

Antrenörlerin eğitim durumuna göre duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Tek Yönlü (One-Way) Anova testi uygulandı. Test sonuçları antrenörlerin eğitim durumuna göre duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını gösterdi ($F_{2,131}$; 2.776; $p>0.05$; $F_{2,131}$; 0.875; $p>0.05$).

Tablo 6. Antrenörlerin eğitim durumuna göre duyarsızlaşma düzeylerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	X_2	Df	P	Fark
Duyarsızlaşma	Ortaöğretim-Lise	17	84,00	6,148	2	0,046	1>2
	Lisans	104	63,12				
	Yüksek Lisans	13	81,00				

* $p<0.05$

Antrenörlerin eğitim durumuna göre duyarsızlaşma alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis testi uygulandı. Antrenörlerin eğitim durumlarına göre duyarsızlaşma alt boyutu puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görüldü ($X_2(2)=6.148$; $p<0.05$). Farklılaşmanın kaynağının tespiti için yapılan 2. Seviye Bonferroni test sonuçlarına göre eğitim durumu, ortaöğretim-lise olan antrenörlerin sıra ortalamalarının eğitim durumu lisans olan antrenörlere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Tablo 7. Antrenörlerin kişisel başarı ve duygusal tükenme düzeylerinin hizmet yılı değişkenine göre One-Way Anova testi sonuçları

Alt Boyutlar	Hizmet Yılı	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Duygusal Tükenme	1-5 Yıl	45	9,91	5,24	7,643	0,001	3>1
	6-10 Yıl	42	11,73	6,23			
	11 Yıl ve Üzeri	47	14,59	5,89			
Kişisel Başarı	1-5 Yıl	45	23,44	6,13	1,648	0,196	
	6-10 Yıl	42	23,97	3,84			
	11 Yıl ve Üzeri	47	25,19	3,83			

*p<0.05

Antrenörlerin hizmet yıllarına bağlı olarak kişisel başarı ve duygusal tükenme alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde One-Way Anova testi uygulandı. Test sonuçları, antrenörlerin hizmet yılına göre duygusal tükenme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($F_{2,131}$; 7.643; $p<0.05$). Gruplar arası farklılaşmanın kaynağının tespiti için yapılan 2. Seviye Tukey test sonuçlarına göre, hizmet yılı 11 yıl ve üzerinde olan antrenörlerin puan ortalamalarının, 1-5 yıl çalışan antrenörlere göre daha yüksek olduğu görüldü. Kişisel başarı alt boyut puanları arasındaki farkın ise istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görüldü ($F_{2,131}$; 1.648; $p>0.05$).

Tablo 8. Antrenörlerin hizmet yıllarına göre duyarsızlaşma düzeylerinin Kruskal Wallis-H test sonuçları

Alt Boyutlar	Hizmet Yılı	N	Sıra Ort.	X ₂	Df	P	Fark
Duyarsızlaşma	1-5 Yıl	45	57,49	12,056	2	0,002	3>1-2
	6-10 Yıl	42	60,88				
	11 Yıl ve Üzeri	47	83,00				

*p<0.05

Antrenörlerin hizmet yıllarına bağlı olarak duyarsızlaşma alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis testi uygulandı. Antrenörlerin hizmet yıllarına göre duyarsızlaşma alt boyutu puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görüldü ($X_2(2)=12.056$; $p<0.05$). Duyarsızlaşma alt boyutunda gruplar arası farklılaşmanın kaynağının tespiti için yapılan 2. Seviye Bonferroni test sonuçlarına göre, 11 yıl ve üzeri çalışan antrenörlerin sıra ortalamalarının 1-5 yıl ve 6-10 yıl çalışan antrenörlere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Tablo 9. Antrenörlerin antrenörlük kademelerine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyutlarının Kruskal Wallis-H test sonuçları

Alt Boyutlar	Antrenörlük Kademesi	N	Sıra Ort.	X ₂	Df	P
Kişisel Başarı	1.Kademe	8	57,31	3,171	4	0,530
	2.Kademe	60	65,61			
	3.Kademe	53	69,75			
	4.Kademe	8	61,31			
	5.Kademe	5	92,50			
Duyarsızlaşma	1.Kademe	8	50,38	2,617	4	0,624
	2.Kademe	60	69,53			
	3.Kademe	53	65,99			
	4.Kademe	8	70,31			
	5.Kademe	5	82,00			
Duygusal Tükenme	1.Kademe	8	53,38	2,941	4	0,568
	2.Kademe	60	67,79			
	3.Kademe	53	65,91			
	4.Kademe	8	84,38			
	5.Kademe	5	76,50			

*p<0.05

Antrenörlerin antrenörlük kademelerine bağlı olarak mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis testi uygulandı. Test sonuçlarına göre antrenörlerin antrenörlük kademelerine göre tüm alt boyut puanları

arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görüldü ($X_2(4)=3.171$; $p>0.05$; $X_2(4)=2.617$; $p>0.05$; $X_2(4)=2.941$; $p>0.05$).

Tablo 10 Antrenörlerin çalıştırdıkları spor dalı türü değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyutlarının Mann Whitney U-testi sonuçları

Alt Boyut	Spor Dalı Türü	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	P
Kişisel Başarı	Bireysel Sporlar	87	72,24	6284,50	1632,50	0,054
	Takım Sporları	47	58,73	2760,50		
Duyarsızlaşma	Bireysel Sporlar	87	68,70	5977	1940	0,621
	Takım Sporları	47	65,28	3068		
Duygusal Tükenme	Bireysel Sporlar	87	69,25	6024,50	1892,50	0,478
	Takım Sporları	47	64,27	3020,50		

* $p<0.05$

Antrenörlerin çalıştıkları spor dalı türüne bağlı olarak mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann Whitney U testi uygulandı. Test sonuçları, antrenörlerin çalıştıkları spor dalı türüne göre tüm alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını gösterdi ($Z_{0.05}$; 1632,50; $p>0.05$; $Z_{0.05}$; 1940; $p>0.05$; $Z_{0.05}$; 1892,50; $p>0.05$).

Tablo 11. Antrenörlerin haftalık çalışma sürelerine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyutlarının Kruskal Wallis-H test sonuçları

Alt Boyutlar	Haftalık Çalışma Süresi	N	Sıra Ort.	X_2	Df	P
Duyarsızlaşma	15-29 Saat	35	74,09	1,405	2	0,495
	30-44 Saat	72	65,13			
	45 Saat ve Üstü	27	65,30			
Duygusal Tükenme	15-29 Saat	35	67,69	0,756	2	0,685
	30-44 Saat	72	69,51			
	45 Saat ve Üstü	27	61,91			

* $p<0.05$

Antrenörlerin haftalık çalışma sürelerine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis testi uygulandı. Antrenörlerin haftalık çalışma sürelerine göre duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görüldü ($X_2(2)=1.405$; $p>0.05$; $X_2(2)=0.756$; $p>0.05$).

Tablo 12. Antrenörlerin haftalık çalışma sürelerine göre kişisel başarı alt boyutu One-Way Anova test sonuçları.

Alt Boyutlar	Haftalık Çalışma Süresi	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Kişisel Başarı	15-29 Saat	35	22,17	6,94	5,080	0,008	3>1
	30-44 Saat	72	24,69	3,33			
	45 Saat ve Üstü	27	25,62	3,75			

* $p<0.05$

Antrenörlerin haftalık çalışma sürelerine göre kişisel başarı alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Tek Yönlü Anova testi uygulandı. Test sonuçları antrenörlerin haftalık çalışma saatlerine göre kişisel başarı alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterdi ($F_{2,131}$; 5.080; $p<0.05$). Gruplar arasındaki farklılaşmanın kaynağının tespiti için yapılan Tamhane testi sonuçlarına göre, 15-29 saat çalışanların puan ortalaması, 45 saat ve üzerinde çalışanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük bulundu.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmamızın bu bölümünde, araştırmamıza katılan Rize, Trabzon ve Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde görev yapan antrenörlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, hizmet yılı, antrenörlük kademesi, spor dalı türü ve haftalık çalışma süresi değişkenlerine göre incelenmiştir. Hipotezlere delil olan bulguların tartışılması ve çözümlemesi aşağıda sunulmuştur.

Antrenörlerin, cinsiyet değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülme de duyarsızlaşma alt boyutunda erkeklerin, duygusal tükenme boyutunda kadınların puan ortalamaları daha yüksek görülmüştür. Bu neticelere bakıldığında antrenörlerin yetiştiği kültür ve coğrafyada erkeklerin sert mizaçta yetiştirme ve hislerinin kadınlara göre daha çok körelmesi ihtimaliyle açıklanabilir. Kadın antrenörlerin mesleki yüklerine ek olarak aile yaşantısındaki rolü, çocukların veya aile bireylerinin bakımlarıyla ilgilenmeleri sebebiyle gerek bedensel gerekse zihinsel bitkinlik hissetmeleri bu sonucun kaynağı olarak gösterilebilir.

Literatürde bu sonuçlar ile paralellik gösteren araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Akı (2014) fitness salonlarında çalışan antrenörler üzerinde yaptığı bir araştırmada; antrenörlerin duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında cinsiyetleri arasında anlamlı farka ulaşamamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini araştıran bir çalışmada kadın öğretmenlerin duygusal tükenme alt boyut puanlarının erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğunu tespit edilmiştir. Karakaya (2019). Bayköse ve ark. (2019), yaptıkları araştırmada muay thai antrenörlerinin, cinsiyet değişkeni ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır.

Antrenörlerin yaş değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, duygusal tükenme alt boyutu arasında 37 yaş ve üzeri antrenörlerin sıra ortalamalarının 25-30 yaş aralığındaki antrenörlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun nedeninin; ödül sisteminin sporcuyu desteklediği kadar antrenörü desteklememesi olarak yorumlanabilir (URL-1). Şampiyon sporcuyu yetiştirmenin manevi hazzına herhangi bir paha biçilemeye de ülkemizde bu durumun maddi karşılığının yeterli olmadığı düşünülmektedir. Şampiyon sporcuyu, yıllar sonra şampiyon olarak anılmaya devam etse de sporcuyu yetiştiren antrenör kısa zamanda unutulabilir. Dolayısıyla başarının manevi hazzının etkisinin de bir süre sonra azalacağı ön görülmekte, yeterli maddi karşılık alamadığı düşünülen antrenör de yıllar içinde duygusal tükenmeye sürüklenmektedir. Antrenörden her daim yapması beklenen yeni şampiyon sporcular yetiştirme, tüm kurum projelerinde aktif olma, temel eğitime katılan sporcuyu sayılarını artırma gibi birçok görev antrenörün iş yükünün bölünmesine, dolayısıyla verimin düşmesine neden olabilmektedir. Bu durumun antrenörün yaptığı işten aldığı haz seviyesini azaltacağı düşünülmektedir. Mesleğin henüz başında sayılabilecek 20'li yaşlardaki antrenörlerin bu durumlara karşı daha dirençli olması beklense de bu olumsuzluklara daha fazla maruz kalmış antrenörlerin duygusal tükenme yaşamasının olası bir durum olacağı düşünülmektedir.

Literatürde bu sonuçlar ile paralellik gösteren veya göstermeyen araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Kaya (2019) araştırmasında; 35-44 ve 45 yaş üzeri antrenörlerin mesleki

tükenmişlik düzeylerinin 20-34 yaş aralığında olan antrenörlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akbulut (2018) yaptığı çalışmada; yaş değişkeni ile kişisel başarı alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşmış, 38-42 yaş aralığındaki boks antrenörlerinin, 43 yaş ve üzerindeki boks antrenörlerine göre daha fazla kişisel başarı hissi duyduğunu ortaya koymuştur.

Antrenörlerin eğitim durumu değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, duyarsızlaşma alt boyutu arasında eğitim durumu ortaöğretim-lise olan antrenörlerin sıra ortalamalarının eğitim durumu lisans olan antrenörlere göre daha yüksek olduğuna rastlanmıştır. Bu durumun kaynağının, lisans düzeyinde alınan pedagojik eğitimlerin antrenörün mesleki yaşantısına ışık tutması olduğu düşünülmektedir. Antrenörlerin ortaöğretim ve lise düzeyinde aldığı eğitimlerin içeriğinde; çocuk ve gençlerin değişken ve hassas ruh halleri karşısında onlara nasıl davranılması gerektiği yer almadığı için, antrenörün bir süre sonra duyarsızlaşma içine girerek işin yapılabilmesi adına gerekli insan ilişkilerini kurmakta zorlanması olası bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Literatürde bu sonuçlar ile paralellik gösteren veya göstermeyen araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Canbaz (2016), doktora tezinde antrenörlerin tükenmişlik düzeyi ile eğitim durumu değişkeni arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Türkmen (2017), antrenörlerin duyarsızlaşma alt boyutu ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuş; lise mezunu antrenörlerin en yüksek, lisans mezunu antrenörlerin ise en düşük puan ortalamasına sahip olduğunu tespit etmiştir.

Antrenörlerin hizmet yılı değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duygusal tükenme alt boyutu arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ve görev süresi 11 yıl ve üzeri olan antrenörlerin puan ortalamalarının, 1-5 yıl çalışan antrenörlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda duyarsızlaşma alt boyutunda da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Görev süresi 11 yıl ve üzeri olan antrenörlerin sıra ortalamalarının 1-5 yıl ve 6-10 yıl çalışan antrenörlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, kişisel başarı alt boyutu arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı çıkan bu sonuçlar, yaş değişkenine göre oluşan farkların sonucunu destekler niteliktedir ve nedenleri birbirlerine paraleldir. Meslek hayatına yeni atılmış antrenörlerin içinde bulunduğu dinamiklik, idealistlik, azimli olma hisleri ve buna benzer güdeleri, onların mesleklerine karşı sürekli bir heyecan ve istek duymalarına neden olabilir. Buna binaen hizmete yeni başlamış antrenörün tükenmişlik yaşaması, uzun yıllar görevde olan antrenöre göre daha düşük bir ihtimal olarak değerlendirilebilir.

Literatürde bu sonuçlar ile paralellik gösteren veya göstermeyen araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Biber (2010), yaptığı çalışmada hizmet yılı 5-8 yıl olan antrenörlerin duyarsızlaşma düzeylerini 1-4 yıl ile 17 yıl ve üzeri çalışanlara göre daha yüksek buldu. Öztürk (2018), yüksek lisans tezinde; güreş antrenörlerinin hizmet yılı değişkeni ile mesleki tükenmişlik kavramı arasındaki ilişkiyi incelemiş ve duygusal tükenme alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Buna göre, 1-5 yıldır hizmette olan antrenörlerin puan ortalamaları 6-10, 11-15, 16 ve üstü yıldır hizmette olan antrenörlerden daha fazla bulunmuştur.

Antrenörlerin, antrenörlük kademesi değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Türkmen (2017), yüksek lisans tezinde, antrenörlerin antrenörlük kademesi değişkenine göre tükenmişliğin tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlamış; 2. ve 3. kademe antrenörlerin 4. ve 5. kademe antrenörlere göre toplam mesleki tükenmişlik puan ortalamasını daha yüksek bulmuştur. Bu sonuç, araştırmamızın sonuçları ile örtüşmemektedir.

Antrenörlerin spor dalı türü değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve kişisel başarı alt boyutları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Literatürde bu netice ile örtüşen veya örtüşmeyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Antrenörlerin, haftalık çalışma süresi değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyutları arasındaki farkın istatistiksel olarak bir anlam ifade etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel başarı alt boyutunda ise 15-29 saat çalışan antrenörlerin puan ortalaması, 45 saat ve üzerinde çalışan antrenörlere göre anlamlı bir şekilde daha düşük bulunmuştur. Mesaiye daha çok vakit ayıran antrenörlerin, ayırmayanlara göre daha çok iş yükü üstleneceği, bunun sonucunda da daha başarılı hissedeceği düşünülebilir. Bu anlamda sporcuları ile daha çok vakit geçiren antrenörler, sporcularına daha çok katkı sunduğunu düşünerek kendisini başarılı hissedebilir.

Gögercin (2017), beden eğitimi öğretmenlerine yönelik yaptığı bir çalışmada tükenmişliğin tüm alt boyutlarında, haftalık çalışma süresi 21-30 ile 30 ve üzeri olan öğretmenlerin puan ortalamalarının 1-10 saat çalışan öğretmenlere göre istatistiksel manada daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç, araştırmamızın sonucu ile örtüşmemektedir.

Antrenörlerin, sporcu sayısı değişkenine göre mesleki tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde; kişisel başarı alt boyutları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ve kişisel başarı alt boyutunda 0-49 sporcusu olan antrenörlerin puan ortalamaları 50-99 sporcusu olan antrenörlerden anlamlı bir şekilde daha düşük bulunmuştur. Buna karşın duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt boyutlarındaki farkın istatistiksel olarak anlam ifade etmediğine rastlanmıştır. Bir antrenörün kişisel başarı hazzına ulaşması; şampiyon sporcular yetiştirmesi, sporcularını doğru yöntemlerle çalıştırdığını bilmesi hatta çocuklara sporu sevdirmesi gibi birçok değişkene bağlı olabilir. Elbette sporcu sayısı da bu değişkenler arasında sayılabilir. Ancak analiz sonucu dikkate alındığında; bazı Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü yönetim ekiplerinin antrenörün başarısını değerlendirirken rakamsal verilere ağırlık verip, bunun dışındaki olguları göz ardı ediyor olabileceği düşünülmektedir. Bu durumun, sporcu sayısı baskısı altında kalmış olabilecek antrenörün kişisel başarı hissini düşüreceği varsayılmaktadır.

Literatürde bu sonuçlar ile paralellik gösteren veya göstermeyen araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Güneş (2016), yüksek lisans tezinde özel sporcu antrenörlerinin sporcu sayısı değişkenine göre tükenmişliğin hiçbir alt boyutunda istatistiksel anlamda farklılığa rastlamamıştır. Doğan (2020), antrenörlerin sporcu sayısı değişkeni ile duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında anlamlı bir fark bulmuştur. Bu manada sporcu sayısı 10-25 olan antrenörlerin 26-40 olanlara göre; 26-40

olanların ise 41-55 olanlara göre puan ortalaması yüksektir. Kişisel başarı alt boyutunda ise 10-25 sporcusu olanların 26-40 ile 56 ve üzeri olanlara göre puan ortalamaları daha fazladır.

Sonuç olarak araştırmamızda antrenörlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin yaş, eğitim durumu, hizmet yılı, haftalık çalışma süresi gibi bağımsız değişkenlerden etkilendiği belirlenmiştir. Yaş ve hizmet yılı arttıkça antrenörlerde mesleki duyarsızlaşmanın ve duygusal tükenmenin artmakta olduğu görülmüştür. Bireylerin hizmet yılı ve yaşları arttıkça iş ile ilgili deneyimleri artar. Bu bağlamda deneyimli antrenörlerin tükenmişlik yaşamaları, deneyimlerini daha verimli bir biçimde paylaşmalarını olumsuz yönde etkileyecektir. Eğitim durumu açısından, düşük eğitim düzeyindeki antrenörlerin daha fazla duyarsızlaşma yaşadığı görülmüştür. Eğitimin bireylere farkındalık kazandırmada en önemli araçlardan biri olduğu düşünüldüğünde, düşük eğitim düzeyine sahip antrenörlerin daha çok duyarsızlaşma yaşaması öngörülebilir bir durumdur. Son olarak antrenörlerin haftalık çalışma süresi arttıkça kişisel başarı duygularının arttığı tespit edilmiştir. Spor her ne kadar yeteneğe bağlı olsa da sıkı çalışma olmadan başarının gelmesi oldukça zordur. Sıkı çalışma süreci içerisinde hissedilen tüm tükenmişlik durumu ise başarı karşısında kaybolup gidecektir.

Öneriler

Araştırmanın sonucu özelinde şu öneriler sunulmaktadır.

1. Belli bir yaş aralığına sahip antrenörlerin duygusal tükenme düzeylerinin gittikçe artmasına bağlı olarak bu yaş kategorisindeki (37 yaş ve üzeri) antrenörlere yönelik tükenmişlik ile ilgili hizmet içi eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca sonuçlar, antrenörlerin belirli aralıklarla moral, motivasyon düzeylerini ve yaşam kalitesini artırıcı faaliyetlerde bulunmasının önemini ortaya koymaktadır.
2. Eğitim düzeyi nispeten daha düşük olan antrenörlerin daha fazla duyarsızlaşma yaşamasına paralel olarak, bu gruptaki antrenörlerin kendilerini geliştirmelerine fırsat sunacak çalışmalar, hizmet içi eğitim, seminer ve kurslar düzenlenebilir.
3. Antrenörlerin duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade edebilecekleri, tükenmişlik düzeylerini ortaya koyabilecek nitel çalışmalar yapılabilir.
4. Antrenörlerin tükenmişlik düzeyleri ile yönetim şekli farklılıkları arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek adına özel sektörde çalışan antrenörler ile Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan antrenörlerin tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılabilir.

Kaynaklar

- Attepe, S. ve Tunç, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinin şiddet mağduru kadın algısı: Bir niteliksel araştırma*. Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları: Ankara.
- Bayköse, N., Turan, E. B., Turan, E., ve Şahan, H. (2019). Muay thai antrenörlerinin tutkunluk ve yaşam doyumlarının tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 58-66.
- Bayraktar, C. (2004). Sosyal yapı özelliklerinin spora etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 11-12
- Biber, E., Ersoy, A., Acet, M., ve Küçük, V. (2010). Türk futbol antrenörlerinin tükenmişlik düzeylerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 134-143.

- Canbaz, M. (2016). Türkiye'deki taekwondo antrenörleri'nin liderlik, yaratıcılık ve tükenmişlik düzeylerinin araştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Doğan, A. (2020) *Mesleki özdeşleşme ile tükenmişlik ilişkisinde iş yükü algısı ve psikolojik dayanıklılığın aracı rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Ergin, C. (1996). Maslach tükenmişlik ölçeğinin Türkiye sağlık personeli normları. *3P Dergisi*, 4(1), 28-33.
- Ergin, R., Çakır, G., & Işık, U. (2023). Mediator role of perceived stress in the relationship between positive/negative emotions and mental toughness. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 6(1), 37-51.
- Güllü, S., ve Şahin, S. (2019). Antrenörlerde duygusal emek ve tükenmişlik ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 332-354.
- Güneş, C. (2016). *Engelli sporcularla çalışan antrenörlerin mesleki yeterliliklerinin tükenmişlik ve iş doyumunu düzeylerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- İslamoğlu, A.H., ve Alınacı, Ü. (2019). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Beta Yayınevi: İstanbul.
- Kalkavan, A., ve Özdemir, E. (2022). Profesyonel futbolcuların tükenmişlik düzeylerinin araştırılması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 356-371.
- Kaya, H., ve Görücü, A. (2019), *Beden eğitimi öğretmenleri ile antrenörlerin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Koruç, Z., ve Bayar, P. (2004). Egzersizin depresyon tedavisindeki yeri ve etkileri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 49-64.
- Maslach, C, Schaufeli, W. B., ve Leiter, M. P. (2001). Job Burnout. *Annual Review of Psychology*, 52, 397-422.
- Özdemir E., ve Güner O. (2021). Spor bilimlerinde araştırma ve değerlendirmeler–II. Gece Kitaplığı, Ankara.
- Türkmen, M. A. (2017). *Büyükler Türkiye güreş şampiyonasına katılan güreş antrenörlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin sosyo demografik özelliklerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- URL-1, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.2010956.pdf> (29.04.2021).

Makale Alıntısı

Kavasoglu, E., ve Bayraktar, C. (2023). Rize, Trabzon ve Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde Görev Yapan Antrenörlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi [Examination of The Burnout Levels of The Trainers Working in the Provincial Directorate of Youth and Sports in Rize, Trabzon and Artvin], *Spor Eğitim Dergisi*, 7 (2), 150-161.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.